

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/144/2020
Identifikačné číslo spisu: 8213208839
Dátum vydania rozhodnutia: 12.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8213208839.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú O. R., narodenú XX.XX.XXXX, bývajúcu u matky, zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bardejov, so sídlom v Bardejove, Dlhý rad 17, dieťa rodičov: matky Y. N., narodenej XX.XX.XXXX, bývajúcej v S., J. V. XXXX/XX, a otca Q. R., narodeného XX.XX.XXXX, bývajúceho v S., U. námestie XX, zastúpený advokátkou JUDr. Janou Švantnerovou, so sídlom v Bardejove, Hviezdoslavova 9, o zmenu výkonu rodičovských práv - o zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3P/79/2013, o dovolaní otca maloletej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. januára 2020 sp. zn. 13CoP/3/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 25. septembra 2019 sp. zn. 3P/79/2013, ktorým zamietol otcov návrh na zníženie výživného a rozhodol o nároku na náhradu trov konania.

1.2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd tiež uviedol: „16. Otec maloletej dcéry sa návrhom podaným dňa 04.12.2013 (č.l. 30) domáhal zníženia, resp. zrušenia vyživovacej povinnosti voči maloletej dcére za obdobie trvania predbežného opatrenia (od 04.12.2013 do 07.09.2015) dôvodiac, že v uvedenom období bola maloletá dcéra predbežným opatrením zverená do striedavej osobnej starostlivosti, pričom nebola určená vyživovacia povinnosť. Súd prvej inštancie po doplnení dokazovania mal za to, že v predmetnom prípade nie sú splnené podmienky pre zníženie vyživovacej povinnosti, s čím však nesúhlasil otec maloletej. Z uvedeného dôvodu odvolací súd sa preto zaoberal tým, či v predmetnom prípade existujú dôvody pre zníženie, resp. zrušenie výživného za predmetné obdobie, teda či súd prvej inštancie správne posúdil správne všetky skutočnosti a okolnosti na základe ktorých dospel k záveru o zamietnutí žaloby. ...

20. Z obsahu spisu vyplýva, že vyživovacia povinnosť otca k maloletej dcére bola posledný krát upravená rozhodnutím v konaní sp. zn. 3P/33/2011 zo dňa 27.02.2013, kedy došlo k zvýšeniu výživného z 60,- Eur mesačne na 75,- Eur mesačne. Nariadením predbežného opatrenia sp. zn. 1P/67/2013 zo dňa 25.09.2013 bola maloletá zverená do striedavej osobnej starostlivosti, avšak vyživovacia povinnosť upravená nebola. Vzhľadom na uvedené je potrebné poukázať na to, že napriek tomu, že nariadené predbežné opatrenie neurčovalo vyživovaciu povinnosť počas trvania striedavej osobnej starostlivosti maloletej, pôvodné rozhodnutie, ktorým bol otec zaviazaný na platenie výživného vo výške 75,- Eur mesačne bolo platné a vykonateľné aj po vydaní predbežného opatrenia, z čoho vyplýva, že otec maloletej bol povinný platiť výživné aj počas trvania predbežného opatrenia, teda počas trvania striedavej osobnej starostlivosti. Z uvedeného dôvodu tak nie je možné prisvedčiť tvrdeniu otca maloletej, že nariadením predbežného opatrenia nebol povinný na pravidelnej mesačnej báze platiť výživné na svoju maloletú dcéru.

21. Otec maloletej sa po späťvzatí návrhu domáhal vo veci samej vyslovenia, že za obdobie trvania predbežného opatrenia nie je povinný uhradiť výživné na maloletú dcéru, pretože sa v tomto období podieľal na výžive a výchove maloletej dcéry. V zmysle pokynu odvolacieho súdu, preto súd prvej inštancie nariadil pojednávanie, na ktoré predvolal, tak maloletú dcéru ako aj otca maloletej dcéry za účelom zistenia, ako prebiehala starostlivosť o maloletú v spornom období. Maloletá popísala, že v uvedenom období bola v prevažnej osobnej starostlivosti matky, ktorá sa starala o jej výživu a výchovu, a ktorá taktiež uhrádzala výdavky maloletej, pričom otec jej za uvedené obdobie kúpil len sprchový gél a vetrovku.

22. Na pojednávanie bol riadne predvolaný aj otec maloletej spolu s jeho právnou zástupkyňou, pričom otec maloletej ospravedlnil svoju neúčast' z dôvodu pracovnej cesty. Právna zástupkyňa otca maloletej sa pojednávania taktiež nezúčastnila, a to bez akéhokoľvek ospravedlnenia, preto súd rozhodol tak, že v konaní pokračoval bez prítomnosti otca maloletej a jeho právnej zástupkyne.

23. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd konštatuje, že z obsahu spisu tak vyplýva, že otec maloletej nepreukázal svoje tvrdenia o tom, že sa v čase nariadeného predbežného opatrenia rovnakou mierou ako matka maloletej podieľal na výžive a výchove maloletej dcéry. Odvolací súd poukazuje na to, že otec maloletej bol súdom prvej inštancie riadne predvolaný na pojednávanie, ktorého sa však nezúčastnil (rovnako ako jeho právna zástupkyňa), čím vlastnou vinou zmaril rozhodovanie o jeho návrhu a posúdenie skutočností potrebných pre rozhodnutie o znížení, resp. zrušení jeho vyživovacej povinnosti. Ďalej je potrebné poukázať na to, že jeho doterajšie tvrdenia, ako aj samotný návrh neobstoja vzhľadom na výsluch samotnej maloletej dcéry, ktorá opísala spôsob a rozsah starostlivosti zo strany otca v priebehu trvania nariadeného predbežného opatrenia. Odvolací súd záverom opätovne dáva do pozornosti, že rozhodnutím zo dňa 27.02.2013 bola naposledy upravená výška jeho vyživovacej povinnosti vo vzťahu k maloletej, pričom v priebehu uplynulých rokov došlo k zmene odôvodnených potrieb na strane maloletej, teda k potrebe prípadného zvýšenia určenej vyživovacej povinnosti.

24. Z obsahu spisu, najmä s poukazom na výpoveď maloletej dcéry, mal aj odvolací súd za dostatočne preukázané, že v čase trvania nariadeného predbežného opatrenia sa otec maloletej nestaral o jej výživu a výchovu dostatočným spôsobom, keďže striedavá osobná starostlivosť dodržiavaná nebola a maloletá trávila väčšinu času s matkou, ktorá aj uhrádzala potrebné náklady maloletej. Z uvedeného tak vyplýva, že otec maloletej nepreukázal skutočnosti, ktoré by mali za následok potrebu upraviť výšku vyživovacej povinnosti vo vzťahu k maloletej v čase trvania neriadeného neodkladného opatrenia, pričom výška vyživovacej povinnosti 75,- Eur mesačne je podľa odvolacieho súdu v danom období dostačujúca. Z uvedených dôvodov ani odvolací súd nepovažoval za dôvodné vyhovieť návrhu otca maloletej.“

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pretože súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Váda tohto konania spočívala v tom, že o návrhu dovolateľa na zrušenie vyživovacej povinnosti nebolo konané v čase podania tohto návrhu ani v blízkom čase, súd tak oprel svoje rozhodnutie o dôkazy, ktoré ešte v čase podania návrhu neexistovali. Namietal, že súd sa vôbec nezaoberal rozdielnosťou vo výpovedi dcéry zo dňa 15. apríla 2015 - keď striedavá starostlivosť fungovala a jej

výpoveďou zo 07. augusta 2019, kde už maloletá vypovedá diametrálne odlišne, fabuluje a zavádza. Napokon namietal, že súd nevykonal ním navrhnuté dôkazy výsluchom osôb, ktoré sa s maloletou stretávali v čase, keď bola u otca, a to otcova matka, sestra a priateľka.

3. Dovolací súd nemohol prihliadať na vyjadrenie, ktoré k dovolaniu podala matka, lebo toto nebolo podané v súdom určenej lehote na vyjadrenie sa k dovolaniu (§ 436 ods. 3 veta druhá CSP).

4. Dovolanie podal otec maloletého dieťaťa vo veci upravenej v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej v texte len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania otca bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a naň oprávnenou osobou (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 447 písm. c/ CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

10. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky SP. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

11. Dovolateľ, vychádzajúc z obsahu dovolania, prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z § 420 písm. f/ CSP a k tomu dovolaciemu dôvodu uvádza, že súdy nedostatočne zistili skutkový stav veci a teda, že súd vyhodnocoval dôkazy, ktoré ešte v čase podania návrhu neexistovali a nemohli existovať a nevykonal dôkazy, ktoré navrhoval otec.

11.1. Pokiaľ dovolateľ vytýka odvolaciemu súdu nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie (súd vyhodnocoval dôkazy, ktoré ešte v čase podania návrhu neexistovali; súd nesprávne vyhodnotil výsluch maloletej; súd nevykonal výsluchy osôb, ktoré označil dovolateľ),

najvyšší súd pripomína, že (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

11.2. So zreteľom na obsah dovolania najvyšší súd zdôrazňuje, že súdna prax je jednotná v názore, že ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 12/2015, 4 Cdo 191/2011, 5 Cdo 43/2013, 6 Cdo 95/2012, 7 Cdo 179/2014, 8 Cdo 346/2014). K procesným právam strany sporu nepatrí, aby bol súdom vykonaný každý ňou navrhnutý dôkaz alebo dôkaz, o ktorom sa procesná strana subjektívne domnieva, že by mal byť súdom vykonaný. Rozhodovanie o tom, ktoré z dôkazov budú vykonané, patrí vždy výlučne súdu, a nie účastníkovi konania. Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napríklad preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné), nemôže to byť považované za postup znemožňujúci procesnej strane uskutočňovať jej procesné oprávnenia v zmysle § 420 písm. f/ CSP (3 Cdo 26/2017).

11.3. Len skutočnosť, že súdy (okresný i krajský) neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené dovolateľom, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa názoru dovolacieho súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08). Také okolnosti však dovolateľ v dovolaní neuvádzal a ani netvrdil.

11.4. V danom prípade odvolací súd uviedol, že otec maloletej a jeho advokátka boli riadne predvolaní na pojednávanie konané 25. septembra 2019, ktorého sa nezúčastnili a toto pojednávanie nežiadali odročiť, čím vlastnou vinou zmarili rozhodovanie súdu o opodstatnenosti jeho návrhu, keď súd prvého stupňa považoval doposiaľ vykonané dokazovanie za postačujúce pre rozhodnutie o návrhu otca na zníženie vyživovacej povinnosti; za dôležitú považoval výpoveď maloletej.

11.5. K námietke otca v dovolacom konaní, že súdy opreli svoje rozhodnutia o dôkazy, ktoré v čase podania jeho návrhu na zníženie (resp. zrušenie) vyživovacej povinnosti k maloletej dcére, ani tesne po ňom, neexistovali, je potrebné uviesť, že pre meritórne rozhodnutie súdu je rozhodujúci skutkový stav ustálený z dôkazných prostriedkov v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 CSP). Uvedené znamená, že sa nevychádza zo skutkového (či skutočného) stavu v čase podania žaloby (návrhu), či v čase nasledujúcim tesne po začatí sporu (konania), ale až zo stavu ustáleného po vykonanom dokazovaní (§ 215 CSP), ktorý tu existuje v čase vyhlásenia rozhodnutia. Vo veciach starostlivosti o maloletých, ktoré je typické mimosporové konanie, je súd povinný ex officio v priebehu celého konania zisťovať skutočný stav vecí (princíp materiálnej pravdy) a za tým účelom sám vyhľadávať a vykonávať dôkazné prostriedky (princíp vyšetrovací); porovnaj § 35, § 36 CMP. Ako dôkaz i tu môže slúžiť všetko, čo prispeje k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov (§ 187 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov nemožno považovať takto formulovanú dovoláciu námietku za opodstatnenú.

12. Na podklade vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

13. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v nadväznosti na ustanovenie § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov

dovolacieho konania.

14. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.